

NorBoer

-Raselag for Norsk Boergeit

Avlsmaterialet av Boergeit i Norge har inntil for få år siden vært 100 % basert på livdyrimporter fra Danmark og vi har hatt en populasjon med relativt smalt genetisk mangfold. I 2009 importerte raselaget sæd fra Canada og i 2011 fra England, med fortreffelig hjelp fra NSGs Thor Blichfeldt.

Disse to importene har ikke gitt det antallet livdyr som vi ønsket for å fornye og forbedre den norske populasjonen. I forkant av importene har vi dessverre ikke hatt mulighet til å reise og vurdere dyra, så vi har vært nødt til å jobbe litt i blinde. Men vi har trengt nytt blod, og det har vi fått. Om dette øker den gjennomgående kvaliteten på dyra våre gjenstår å se.

Men 4 nye farslinjer i form av sæd holder ikke lenge. Dette blir relativt hurtig gjennomkrysset i de norske dyra, og vi trenger mer påfyll. Vi har store forventninger til årets seminavkom, men vet samtidig at vi er nødt til å fortsette å se framover.

Alle fordelene med sædimport som tiltak for å unngå innavl gjør at det er her raselaget ønsker å legge trykket, og vi føler at vi har Koorimp, Mattilsynet og NSG med oss på laget. Det virker derfor som et godt og riktig fokus for framtidig Boergeit-avl i Norge.

Med bakgrunn i dette har vi i lang tid hatt ønske om en studietur i raselaget, for å se på muligheten for import av flere avlslinjer av Boergeit til Norge. Vi vet at etter Sør-Afrika er Australia ett av de ledende landene på Boergeit-avl, og vi har tidligere hatt tanke om å vurdere import derfra. Men i fjor ble det eksportert embryo og sæd fra Australia til England, slik at noe av disse genene nå finnes rett på andre siden av Nordsjøen. Heldig for oss!!!

Et selskap som kaller seg TerraParks er kjernen i denne virksomheten i England, og dit hadde vi lyst til å reise. Endel mailer og noen telefoner senere fant vi oss, dvs 10 medlemmer i NorBoer, den 23. januar 2013 samlet på Best Western Grosvenor i Stratford-upon-Avon til starten på nettopp en studietur i Boergeitas tegn.

Torsdag ble brukt til å samle troppene, vi måtte finne ut av GPS-er og hvordan man kjører på feil side av veien. I rundkjøringene kommer de andre jammenmeg fort fra høyre. Men ingen bulker...hurra! En forferdelig rush-kø ut av London gjorde at de ulike ankomsttidene til Gatwick ble bortimot utjevnet, og vel framme på hotellet kunne vi konstatere at britisk øl og cider smakte slik det skulle, før vi tok en velfortjent blund.

Fredag morgen bød på en tidlig frokost, selvfølgelig med bacon, egg, bønner, pølser, toast og alt hva hjertet måtte begjære. Om det er godt for hjertet er en annen sak, men "when in England, do as the English".

Vi startet med 1 times biltur for å ende opp hos Chestnut Meats i Cheshire. Dette blir beskrevet som den største kommersielle geitekjøtt-selgeren i England, og her ble vi tatt hjertelig imot av Marnie og Tim Dobson. Gården er en leid gård, på en 3-generasjons leieavtale. De var selv 3. generasjon, så her skulle det etterhvert forhandles med lorden.

De fortalte villig om veien fra de startet firmaet i 2008. Den gang avlet de kjøttgeiter selv, delvis krysninger, delvis Boergeit. Men etter å ha tenkt igjennom hva de var best på, hadde de utviklet seg til å være mottakerbedrift for ca 25 geitebønder. De kjøpte opp slakteklare geiter hos disse bøndene, hadde de til mellomføring på egen gård i omtrent 2 uker før de gikk til slakteriet. Typisk krokvekt var 15 kilo, og de foretrakk krysningsdyr med 50 % boer. Det ga etter deres mening det slaktet som de var mest fornøyd med. Dette ga positiv ringvirkning også hos lokale

geitemelk-bønder, da de gjerne satte på med Boergeit på de dyra de ikke skulle avle videre på til melk. Pluss i regnskapet for alle både økonomisk og etisk!!

All nedskjæring av slakt foregikk på gården hos Marnie og Tim. Marnie hadde gått kjøttskjærerkurs og tok mye av jobben selv. I tillegg leide hun inn erfarne folk til nedskjæring av større partier og dersom nabobønder ønsket å skjære ned storfe.

De lagde ulike produkter av kje og geit, både rene stykningsdeler og ulike former for posteier, pølser og burgere. Det mest suksessfulle produktet var renskåret grytekjøtt av bog fra voksen geit, solgt til ca 110 kr pr kg. De hadde også forsøkt ferdigretter, og leverte frilandsgris og kalkun i høytider.

Endel av salget foregikk på Farmers Market i byene i nærheten, og de hadde avtaler om levering til flere butikkjeder. Men hovedparten av salget foregikk gjennom nettbutikken deres. De bestilte varene ble pakket i isoporkasser sammen med et engangs kjøleelement, og så sendt med "ekspress over natten". Salg og markedsføring var nøye gjennomtenkt, og Marnie hadde fått et stipend fra Nuffield International for å undersøke hvordan de skulle bygge opp et nisjemarked for kje- og geitekjøtt. Rapporten kan du lese her:

www.nuffieldinternational.org/rep_pdf/1327137089Marnie_Dobson_rewritten_report_edited.pdf

Totalen av virksomheten deres utgjorde ca 5 årsverk, og de hadde planer om videre utvidelser. Vi spurte om hvor store de skulle bli, men den tanken hadde de visst ikke vært igjennom.....

De hadde et par markedsføringstips på tampen: The Daddy Pound kalte de gjerne timen fra 10-11 på lørdag formiddag. Den timen hvor far tar med barna ut for å handle, slik at mor kan stelle i heimen eller ha en liten time for seg selv. Det viste seg å være veldig gunstig på Farmers Market, for pundene satt løsere i fars lommebok, og mor var ikke der for å være skeptisk og snusfornuftig. Pappa syntes geitekjøtt hørtes spennende ut og var lett å overtale. Særlig med noen pølsemaksprøver til barna.....

Tips nummer to var å bruke seg selv, Marnie var en bank av informasjon om kjøttets fortreffelige egenskaper og ulike tilberedninger, mens Tim var god på flørt, show og overtalelser. Til sammen et winning team!

England er en god blanding av etniske grupper, og Chestnut Meats utnyttet dette til sin fordel. De hadde stort fokus på de ulike høytidene hvor geitekjøtt inngår naturlig, og brukte mye tid på å planlegge innsatsen deretter og pleie kontaktene på best mulig måte.

Tiden løp fra oss, vi hadde mye å dele, diskutere og lære, og tiden var inne for lunsj. Tim geleidet oss på smale engelske veier til The Yew Tree Inn, en herlig landsens pub med skikkelig lunsj for sultne vikinger. Her kan du lese mer om puben: <http://www.theyewtreebunbury.com>

Etter et herlig måltid ved peisen satte vi kurs mot neste besøk. Allerede godt forsinket, men slik er det der det er folk, mat og trivsel, ting tar tid. Uansett forsinkelse, en time senere ble vi ønsket hjertelig velkommen hos Anthony og Ruth Key, i Hollywood Cottage. De har en sønn som bor i Sverige og møtte oss med stor interesse for Skandinavia.

Gården var tydelig nyoppusset og flott, og i det som tidligere hadde vært brukt som stall kunne vi se på 3 voksne avlsbukker. 2 av disse var avhornet, noe som er uvant å se for oss norske Boerbønder, og dette gjør at de får et helt annet uttrykk enn vi er vant til. Men 1 hornet bukk gjorde det lettere å sammenligne med våre dyr. Vi synes det var stor likhet med det vi har å jobbe med her hjemme. I nabobygningen sto det 3 ungbukker, en av disse var avkom av embryo fra Australia. Sistnevnte hadde nok ikke fått hentet ut så mye av potensialet ennå, den var dessverre ikke imponerende på noen måte. Men hvem vet hva tiden vil bringe?

Så var det tid for det spennende rundhuset. Her hadde de satt opp et hus på 780m², et stort sirkelformet hus som minte mye om et sirkustelt, men uten vegger. Montering av stål og tak var gjort på 2 dager, med en total kost på ca 1,2 mill NOK, inklusive innredning og grunnarbeider. Takpresenningen kom fra Finland. Innredningen var bygd opp rundt et nav i senter av huset, og all håndtering og flytting av dyr foregikk herfra. De hadde også satt opp et behandlings- og veiingsareal, dette var under utprøving og utvikling.

Foring av dyra foregikk fra utsiden av huset, med et kraftfortrau som felles inn i bingen ved foring og grovforhekker på tvers inn i bingen. Totalt var huset beregnet med plass for 250 dyr, selv hadde bøndene moderert seg til 200 dyr som et mer passende antall. Foringsopplegget gikk på 300 g kraftfor og 200 g soyaskrå daglig gjennom drektighetsperioden. Som grovfor brukte de havrehalm til daglig for og lusernehøy som tilskudd innunder kjeing, og ellers hvis ikke dyra spiste nok.

Rundhuset hadde ikke vegger, men de hadde montert vindbremseduk i den delen som fikk mest vind. Huset var også plassert slik i terrenget at det var lite eksponert for kraftig vind.

Les mer om bygningstypen på www.roundhouseltd.co.uk

og her er link til et tv-innslag fra gården: www.roundhouseltd.co.uk/news.php?NewsID=49

Dyra var også her mye likt det vi har hjemme, de hadde store forventninger til å kunne høste av framskrittene som vi tenker på, gjennom introduksjon av det nye materialet fra Australia.

Tida gikk fort og vi måtte takke nei til te. (det sømmer seg vel egentlig ikke i England). Men vi hadde fortsatt mange mil å kjøre for å nå overnattingsstedet, nemlig Tormarton og Neeldarms Pub, hvor vi skulle bo de to neste nettene. Vi takket for inspirerende og lærerikt besøk, og vendte nesene sørover.

Tre timer senere kunne vi innta puben og kjenne på denne herlige delen av engelsk kultur. Vi hadde booket overnatting i 2.etasje på puben, og her var det 6 særpregede rom, nyoppusset men med bøtter og lass av skjevheter, svikt i gulv og hjemlig hygge. Middag ble inntatt på skikkelig pub-vis og Philip og Katie Hall sluttet seg til. Disse driver Parks Farm, som fungerer som nav for importen av Australsk Boergeitmateriale til landet. Helt naturlig ble det derfor en kveld full av mye herlig mat, godt drikke og god snakk om geiter. Mer om puben her: www.neeldarms.co.uk

Lørdag var det tid for en annen erkeengelsk opplevelse, livdyrauksjon. Vi hadde valgs Sedgemoor Livestock Auction, en times kjøretur fra puben.

Dette var en spesiell opplevelse, auksjonssenter fullt av salgsboder og loppemarked, og innenfor var det salg av alle slags firbente gårdsdyr. Her var det samlet griser, geiter, sauer og storfe. Hjerteskjærende å se en binge med knapt ukegamle lam som skrek av full hals. Vi får håpe de ble solgt og endte opp på en trivelig gård.

Auksjonen foregikk på flere arenaer samtidig, så både småfe, gris og storfe ble solgt parallelt. Det var et imponerende tempo og et fascinerende spill hvor det ikke alltid skulle være åpent å forstå for oss menige hvem som endte opp med å kjøpe dyr.

En spennende opplevelse var dette, selv om vi ser på skrekk og gru på hvordan man mister kontroll på smitte og spredning av sykdom i et slikt arrangement. Vi forstår hvorfor Storbritannia har status som Europas bakgård når det gjelder husdyrsmitte. Godt å ha litt Virkon S klar når vi kommer hjem...

Etter dette var det tid for lunsj, og byen Bath var foreslått som et bra utgangspunkt. Men på veien løp tida nok en gang fra oss, vi endte opp med en rask spasertur gjennom noen av sentrumskvartalene i den fantastiske sjarmerende byen, bygget nesten gjennomgående i gulbeige sandstein. Det er det nok mange av oss som har et ønske om å returnere, denne gangen måtte vi nøye oss med fish-n-chips på en liten fortaussjappe. Men maten smakte, og vi hadde vært gjennom nok en engelsk MUST-DO.

På vei opp fra Bath fikk vi en virkelig overraskelse. Været hadde gått fra herlig sol til vind og duskregn, men plutselig fikk vi stormkast fra siden, og et kort skybrudd som inneholdt alskens flygende gjenstander. Det slo så kraftig i siden på bilen at noen av oss inntok fosterstilling. Heldigvis forsvant uværet like fort, og vi kunne konstatere at leiebilen ikke hadde fått synlige skader...

Nå var det endelig tid for besøk på Parks Farm. Her ble vi tatt imot av Philip Hall og han viste oss rundt og fortalte om sine dyr og sine ideer. De hadde en stor stall med ca 50 bokser til utleie. Dette var hovedinntekten på gården, tillegg til jordbruk på ca 1250 da.

Geitene hadde tilhold i deler av en gammel stall og et lagerbygg. Philip hadde begynt med Boergeit for relativt kort tid siden, og hadde vært rundt hos de avlerne i Storbritannia som hadde noe å selge. For å være ærlig hadde han kun et par av de 25 opprinnelige dyra som han synes var virkelig noe å satse på. Disse hadde da også fått noen imponerende avkom, og her kunne vi se noe helt annet en hva vi er vant til å jobbe med hjemme. En rekke ungdyr med god bredde, god muskelsetting, bra beinstilling og sterke skuldre. Alle disse er egenskaper vi trenger å forbedre hos den norske Boergeita.

Philip er inne i et program hvor han setter inn embryo fra de beste dyra i Australia. Til bruk som donordyr hadde han kjøpt inn kashmirkrysninger. De hadde erfaring med at krysningsdyr ga bedre resultat som surrogatmødre, de bar frem flere embryo enn renrasede dyr, dette pga bedre fruktbarhet som følge av krysningsfrodighet.

Vi fikk en innføring i avlslinjer og det avlsmaterialet som vi planlegger import av i løpet av de nærmeste årene. Her skal det jobbes framover med å se hvilke linjer som har mest å tilføre der våre dyr mangler styrke. Heldigvis er Philip en mann som gjerne deler av sine kunnskaper og han er del i et stort kunnskaps- og avlsnettverk gjennom sitt samarbeid med Terraweena og MacGregors i Australia.

Etter hyggelig og lærerikt fjøsbesøk ble vi invitert inn på te og kake. Herlig engelsk i et stort, gammelt hus som en av de tidligere lordene fikk bygd som jakthytte. I gamle dager samlet herskapet seg her til lunsj når de var ute på klappjakt. Her var det derfor også eget rom til mørning av kjøtt, eget røkeri og stort kjøkken.

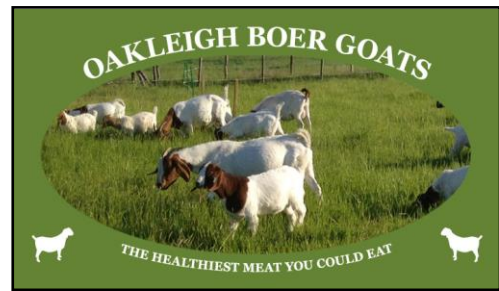
Philip leide gården på 3 generasjons leieavtale, han var 3.generasjons leietaker og hadde derfor en spennende tid framfor seg med å vurdere om avtalen skulle fornyes. Vi kunne se tydelige spor av manglende vedlikehold, men som Philip sa, dette var opp til lorden. Hvis han ikke ville bruke penger på vedlikehold av eiendommen, så var det ikke leietakerens ansvar å holde tak i dette. Lorden hadde dessverre mange eiendommer som led samme skjebne. Et uvant scenario og en spesiell problemstilling for oss selveiende nordmenn!

I bilene på vei tilbake til puben gikk praten intenst om hva vi hadde sett, og hvilket forbedringspotensial vi tross alt har. Med de siste års sædimporter friskt i minne var det også inspirerende å vite at forbedringene er så kort vei unna. En ettermiddag med virkelig opptur!

Det var ingen grunn til å reise noe nytt sted for å finne middag, kvelden ble tilbragt på puben hos Charlie og Boo, med mer nydelig mat, drikke og geitesnakk.

Søndag fikk vi servert nok en full engelsk frokost og det var tid for å pakke og gjøre klar for hjemreise.

Vi takket stort for herlig opphold hos Charlie og Boo, og hadde fått lagt inn nok et geitebesøk på veien i mot Gatwick. Denne gang hos Mike Everitt og hans kollega Tracy. De hadde en liten besetning boergeiter, blandet på elitedyr og produksjonsdyr. Her kunne vi igjen se mange dyr som lignet våre hjemlige firbente, og vi utvekslet mange nyttige tips og ideer.

Mike hadde dyra på ei hagebrukstomt. Her var det ment å drive jordbruk og grønnsaksproduksjon, med bygninger til dyr, men ingen bolighus. De hadde nå inne søknad om å sette opp et kontor- og bolighus, og var optimistiske når det gjaldt utfallet av dette. Mike drev sitt anleggsgartnerfirma fra ei brakke på tomte, og så fram imot mer permanente forhold.

Les mer på www.oakleighboergoats.co.uk

Vi avsluttet hele turen med et felles måltid på puben "The Plough" en kort kjøretur fra Mikes tomt. Nok en gang en deilig og velsmakende bit av Engelsk hverdagskultur og et trivelig sted å ta avskjed med Tracy og Mike. En av deltakerne våre hadde vært så smart å bestille billetter til et show i London, og heller ta fly hjem neste dag. Vi andre satte nesa rett mot Gatwick og tenkte boergeiter, smittevern og hva blir det neste?

I etterkant har vi holdt kontakten med TerraParks og Philip Hall. Det har blitt diskutert mulighet for både sæd- og embryoimport de nærmeste åra. Men når vi vurderer ressursbruken og de relativt gode resultatene vi har med inseminering ser det nå ut til at vi heller mest mot å fortsette jobben med å planlegge sædimport. Det skal bli spennende å se hva vi får til og hvordan vi kan merke forbedringer i drift og økonomi for den Norske Boergeita i årene som kommer.

Avslutningsvis en stor takk til NSG Semin og Thor Blichfeldt som gjør det mulig for oss å planlegge og gjennomføre sædimport til en så vidt marginal husdyrrase i landet. Det er flott å bli tatt på alvor og sett på som en seriøs næring i et landbruklandskap som er i stor endring. Dette gir oss fantastiske fortrinn framfor flere av landene det er naturlig å sammenligne oss med og gjør oss stolt over å kunne titulere oss som norske Boergeitbønder.

For å se flere bilder fra turen, gå inn på

<https://plus.google.com/photos/105096198499899111892/albums/6001422831087559505?authkey=COqfjcu436eRvQE>